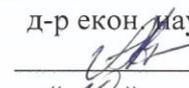

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Зав. каф. прикладної економіки,
підприємництва та публічного
управління

д-р екон. наук, проф.

 О.Г. Вагонова
«10» 10 2019

СИЛАБУС

«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ»

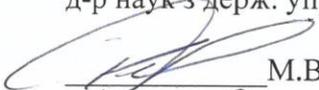
Освітній ступінь	Спеціальність	Навчальні групи	Курс та семестр
магістр	281 Публічне управління та адміністрування	281м-18-1	1 курс 2 семестр
Статус навчальної дисципліни	Кількість кредитів	Форма навчання	Форма контролю
фахова дисципліна за спеціальністю	5 кредитів ECTS (150 годин)	денна	залік

Шаповал Вадим Анатолійович

доцент кафедри прикладної економіки, підприємництва та публічного управління
кандидат наук з державного управління,

«РОЗГЛЯНУТО»

Голова НМК за
спеціальністю 281 Публічне
управління та адміністрування
д-р наук з держ. упр., проф.

 М.В. Болдуєв
«10» 10 2019

Дніпро
2019

ЗМІСТ

1. Мета та результати вивчення дисципліни.....	3
2. Навчальний контент тем дисципліни.....	4
3. Календарно-тематичний план.....	6
4. Інформаційні джерела.....	8
5. Оцінювання успішності навчання.....	9
6. Питання для підсумкового контролю.....	14

1. МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування компетентностей щодо оцінки ризиків у сфері публічного управління та адміністрування з метою розробки програм управління ризиками, а також здатність спілкуватися державною мовою у професійній сфері

Компетенції за освітньою програмою:

Уміти ідентифікувати та оцінювати ризики у сфері публічного управління та адміністрування з подальшою розробкою програм управління ризиками на постійній системній основі

Нормативний зміст, сформульований у термінах результатів навчання:

- характеризувати сутність ризиків в публічній сфері;
- обирати показники ризику в публічній сфері та методи його оцінки;
- аналізувати шляхи та методи мінімізації ризику;
- обирати стратегії управління ризиками програм сталого розвитку;
- визначати основні підходи та принципи до оцінки інвестиційних ризиків і їх класифікація;
- аналізувати наявні програми сталого розвитку, визначати проблемні місця в їх перебігу;
- аналізувати корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно наглядової діяльності в Україні.

Результати вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками в публічному адмініструванні» згідно з вимогами освітньої програми

знати:

- 1) на понятійному рівні:** сутність та зміст ризику, його функції; класифікацію ризиків; класифікацію факторів, що впливають на рівень ризику в публічній сфері; сутність інвестиційних ризиків і їх класифікацію; сутність і характер ризику коливання валюти;
- 2) на фундаментальному рівні:** зони ризику залежно від величин збитків; організацію управління ризиками в публічній сфері; стратегію управління ризиками програм сталого розвитку; корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно наглядової діяльності в Україні;
- 3) на практично-творчому рівні:** методи оцінки ризику; основні шляхи та методи мінімізації ризику; способи регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні; механізм страхування валютного ризику для його мінімізації.

вміти:

- 1) на репродуктивному рівні:** відтворювати основні поняття та

організаційні конструкції механізму ризиками в публічному управлінні та адмініструванні, вирішувати тести та виконувати індивідуальні завдання;

2) на алгоритмічному рівні: застосовувати загальні та спеціальні алгоритми аналізу і оцінювання ризику в сфері публічного управління та адміністрування;

3) на евристичному рівні: аналізувати положення та визначати ймовірність ризику у сфері управління та адміністрування, оцінювати можливі наслідки;

4) на творчому рівні: вичерпно, логічно і творчо викладати інформацію в усній і письмовій формі, ґрунтовно висловлюватись та дискутувати, використовуючи набуті знання з питань оцінки ризиків в сфері публічного управління та адміністрування.

2. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1 «Ризики в публічній сфері: сутність та класифікація»

Сутність та зміст ризику, його функції. Класифікація ризиків за джерелами ризику, за видами чинників ризику, за категоріями ризику, за масштабом небезпеки, за можливими видами збитків, за величиною ризику, залежно від професії, за сприйняттям людьми.

Тема 2 «Показники ризику та методи його оцінки»

Зони ризику залежно від величин збитків. Методи оцінки ризику. Загальна характеристика методів оцінки ризиків. Статистичний метод оцінки ризиків. Метод аналізу доцільності витрат. Метод експертних оцінок. Аналітичний метод оцінки ризиків. Метод використання аналогів. Комплексна оцінка ризиків

Тема 3 «Ризик в публічній сфері та ціна капіталу»

Класифікація факторів, що впливають на рівень ризику в публічній сфері. Контроль за ризиком. Фінансування ризик. Основні шляхи та методи мінімізації ризику. Крива імовірності збитків.

Тема 4 «Управління ризиками в публічній сфері»

Організація управління ризиками в публічній сфері. Стратегія управління ризиками програм сталого розвитку. Місце ризику в інвестуванні капіталу.

Тема 5 «Інвестиційні ризики»

Сутність інвестиційних ризиків і їх класифікація. Типологія інвестиційних ризиків. Регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні. Страхування інвестиційних ризиків

Тема 6 «Валютні ризики»

Сутність і характер ризику коливання валюти. Страхування валютного ризику як метод його мінімізації. Характеристика методів страхування валютних ризиків.

Тема 7 «Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно наглядової діяльності в Україні»

Корупційні ризики, загальні для всієї системи публічної адміністрації. Корупційні ризики у сфері надання адміністративних послуг. Корупційні ризики в контрольно наглядовій діяльності публічної адміністрації.

3. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема/ тематичний блок	Література	Вид заняття / кількість годин		Метод навчання	Метод оцінювання	Кількість балів	Термін виконання
1. Ризики в публічній сфері: сутність та класифікація	[1-9]	л/з	2	Метод евристичних питань	Усний (усне опитування)	8	березень
		п/з	2	Метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	17	Метод занурення, конкретної ситуації	Усний (усне опитування)		
2. Показники ризику та методи його оцінки	[1-9]	л/з	4	Метод евристичних питань, занурення	Усний (усне опитування)	9	квітень
		п/з	4	Аналіз ситуації, метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	16	Метод занурення	Письмовий (контрольна робота)		
3. Ризик в публічній сфері та ціна капіталу	[1-3]	л/з	2	Метод діалогового спілкування, евристичних питань	Усний (усне опитування)	8	квітень
		п/з	2	Аналіз ситуації, метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	16	Метод занурення	Усний (усне опитування)		
4. Управління ризиками в публічній сфері	[1-7]	л/з	2	Метод евристичних питань, діалогового спілкування	Усний (усне опитування)	9	квітень
		п/з	2	Метод діалогового спілкування, евристичних	Письмовий (контрольна		квітень

				питань	робота)		
		сам роб	16	Метод занурення, конкретної ситуації			
5. Інвестиційні ризики	[6,7]	л/з	2	Метод діалогового спілкування, евристичних питань	Усний (усне опитування)	9	травень
		п/з	2	Аналіз ситуації, метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	16	Метод занурення, конкретної ситуації	Письмовий (контрольна робота)		
6. Валютні ризики	[6,7]	л/з	2	Метод діалогового спілкування, евристичних питань	Усний (усне опитування)	8	травень
		п/з	2	Аналіз ситуації, метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	16	Метод занурення, конкретної ситуації	Письмовий (контрольна робота)		
7. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольнаглядової діяльності в Україні	[8,9]	л/з	4	Метод діалогового спілкування, евристичних питань	Усний (усне опитування)	9	травень
		п/з	4	Аналіз ситуації, метод діалогового спілкування	Письмовий (контрольна робота)		
		сам роб	17	Метод занурення, конкретної ситуації	Письмовий (контрольна робота)		
					екзамен	40	червень

4. ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент : навч. посіб. для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків : НТУ «ХП», 2018. 140 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. Київ, 2017. 110 с.
3. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (ІЕС/ISO 31010:2009, IDT). ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Київ : Мінекономрозвитку України, 2015. 73 с. URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/dstu%2031010.pdf>
4. Останкова Л. А., Шевченко Н. Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
5. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання : навч. посіб. Харків : Промарт, 2015. 300 с.
6. Петухова О. М. Інвестування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 336 с.
7. Пікус Р. В. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 598 с.
8. Вінборн С., Сисоєв В., Ткаченко В. Посібник з оцінки корупційних ризиків та розробки планів протидії корупції : навч. посіб. Київ, 2015. 75 с
9. Dr. Victoria Jennett Corruption risks in recent reforms to the Ukrainian judiciary : Chemonics International Inc., 2017. 47 p. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/NJ_Judicial_Corruption_Risks_Report_2017_ENG-1.pdf

5. ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та конвертаційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок здобувачів вищої освіти різних закладів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Конвертаційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	екзаменаційні	визначення середньозваженого результату поточних

практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять	білети	контролів; виконання екзаменаційного завдання під час екзамену за бажанням студента
-----------	-------------------------------------	---	--------	---

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Кількість балів за рейтинговою шкалою, що може отримати студент за результатами поточного контролю, складає не більше 60, за результатами іспиту або диференційованого заліку – 40 балів.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час екзамену має право виконувати завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань екзамену повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів білетів має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання екзамену визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для магістерського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
Знання		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи; ◆ критичне осмислення проблем у навчанні та /або професійній діяльності та на межі предметних галузей 	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; - критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об’єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; ◆ провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності 	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв’язувати проблеми; - оновлювати знання; - інтегрувати знання; - провадити інноваційну діяльність; - провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при	70-73

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
	реалізації чотирьох вимог	
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь незадовільний	<60
Комунікація		
<p>♦ зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;</p> <p>♦ використання іноземних мов у професійній діяльності</p>	<p>Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції; - використання іноземних мов у професійній діяльності 	95-100
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності	Показник оцінки
<i>Автономність та відповідальність</i>		
<p>♦ відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди;</p> <p>♦ здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним</p>	<p>Відмінне володіння компетенціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання принципів та методів організації діяльності команди; - ефективний розподіл повноважень в структурі команди; - підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); - стресовитривалість; - саморегуляція; - трудова активність в екстремальних ситуаціях; - високий рівень особистого ставлення до справи; - володіння всіма видами навчальної діяльності; - належний рівень фундаментальних знань; - належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями автономності та відповідальності з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (рівень фрагментарний)	60-64
Рівень автономності та відповідальності незадовільний	<60	

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Характеристика ризику як історичної категорії.
2. Характеристика ризику як економічної категорії.
3. Невизначеність і ризик.
4. Фактори формування ризику.
5. Концепція ризику, доходу і дохідності. Модель взаємозв'язку ризику й дохідності.
6. Функції ризику (стимулююча, захисна, компенсуюча, соціально-економічна, інноваційна, регулююча, аналітична).
7. Система класифікації ризиків (за характером наслідків, за сферою виникнення, залежно від основної причини виникнення ризиків, ризику, пов'язані з купівельною спроможністю).
8. Комерційні ризики.
9. Транспортний ризик і його класифікація.
10. Фінансові ризики.
11. Валютний ризик (трансляційний, операційний, економічний).
12. Інвестиційні ризики (системний, інфляційний, селективний, ризик ліквідності, кредитний, регіональний, галузевий, ризик підприємства, інноваційний).
13. Виробничі ризики.
14. Маркетингові ризики та збутові ризики.
15. Ризики невиконання господарських договорів.
16. Ризик зміни ринкової кон'юнктури та посилення конкуренції.
17. Ризик виникнення непередбачуваних витрат і зниження доходів.
18. Форс-мажорні ризики.
19. Принципи управління ризиками.
20. Основні етапи управління ризиками.
21. Структура аналізу ризику: цілі, види (за повнотою, за завданням).
22. Основні методи аналізу ризиків: феноменологічний, детермінований, імовірнісний, експертний метод.
23. Статистичний метод аналізу ризиків.
24. Аналіз доцільності витрат.
25. Метод експертних оцінок.
26. Аналітичний метод.
27. Метод використання аналогів.
28. Організація управління ризиками в публічній сфері
29. Стратегія управління ризиками програм сталого розвитку.
30. Місце ризику в інвестуванні капіталу
31. Інвестиційні ризики та їх оцінка.
32. Методи пониження інвестиційних ризиків.
33. Вплив інфляції на оцінку інвестицій.

34. Фінансування інвестицій
35. Способи залучення капіталу
36. Валютний ризик та його види.
37. Механізм управління валютним ризиком банку
38. Організаційне забезпечення управління валютним ризиком банку
39. Корупційні ризики, загальні для всієї системи публічної адміністрації
40. Корупційні ризики у сфері надання адміністративних послуг
41. Корупційні ризики в контрольнонаглядовій діяльності публічної адміністрації
42. Виявлення чинників та загроз корупційних вчинків
43. Аналіз існуючих заходів контролю
44. Опис корупційних ризиків
45. Оцінка рівнів корупційних ризиків
46. Визначення заходів реагування на ризики